

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Piotr Mirek

SSN Włodzimierz Wróbel

Protokolant Katarzyna Wępa

w sprawie **T.P.**

oskarżonego o czyn z art. 148 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 19 kwietnia 2023 r.

skargi obrońcy oskarżonego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

z dnia 14 października 2022 r., sygn. akt II AKa 326/21

uchylającego wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku

z dnia 29 czerwca 2021 r., sygn. akt XIV K 4/21

i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania

na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

**uchyla wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku w zaskarżonej części
(pkt 1) i w tym zakresie przekazuje sprawę temu sądowi do
ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 czerwca 2021 r., w sprawie o sygn. akt XIV K 4/21, Sąd Okręgowy w Gdańsku uznał oskarżonego T.P. za winnego popełnienia dwukrotnie przestępstwa kwalifikowanego z art. 148 § 1 k.k. (pkt I i II wyroku) i przyjmując, że przestępstw tych dopuścił się w warunkach ciągu przestępstw wymierzył mu karę 25 lat pozbawienia wolności (pkt III wyroku), a nadto występku kwalifikowanego z art. 222 § 1 k.k. w zb. z art. 224 § 2 k.k. w zb. z art. 226 § 1 k.k. w zb. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., za który orzekł karę roku pozbawienia wolności (pkt IV wyroku). Na podstawie art. 91 § 2 k.k. w zw. art. 85 § 1 k.k. i art. 88 k.k. sąd ten orzekł karę łączną 25 lat pozbawienia wolności (pkt V wyroku), a na podstawie art. 77 § 2 k.k. w zw. z art. 78 § 3 k.k. stwierdził, że oskarżony T.P. może ubiegać się o warunkowe przedterminowe zwolnienie nie wcześniej niż po odbyciu 20 lat pozbawienia wolności (pkt VI wyroku).

Wyrokiem tym orzeczono również o nawiązkach, zaliczeniu na poczet orzeczonej wobec oskarżonego kary łącznej okresu jego rzeczywistego pozbawienia wolności, dowodach rzeczowych i kosztach postępowania (pkt VII-XIII wyroku).

Apelacje w tej sprawie wnieśli: prokurator, pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej i obrońca oskarżonego.

Prokurator zaskarżył powyższy wyrok w części dotyczącej orzeczenia o karze jednostkowej i środkach kompensacyjnych wymierzonych za czyny z art. 148 § 1 k.k. i w konsekwencji o karze łącznej na niekorzyść oskarżonego zarzucając wyrokowi:

„ - rażącą niewspółmierność kary jednostkowej za przestępstwa z art. 148 § 1 k.k. i kary łącznej orzeczonej wobec T.P. za popełnienie zarzucanych mu aktem oskarżenia czynów, których wymierzenie nie uwzględnia w sposób właściwy stopnia zawinienia oskarżonego i szczególnie wysokiej społecznej szkodliwości popełnionych przez niego czynów, przy jednoczesnym przypisaniu przez Sąd pierwszej instancji nadmiernej wagi okolicznościom łagodzącym, w wyniku czego orzeczona wobec niego kara jednostkowa i w konsekwencji kara łączna nie zrealizuje w stosunku do oskarżonego zarówno roli odwetowej jak i nie będzie skutkować wyeliminowaniem oskarżonego ze społeczeństwa;

- rażącą niewspółmierność środków kompensacyjnych w postaci nawiązek orzeczonych na rzecz D.B. i I.P. w związku z czynem z art. 148 § 1 k.k. przypisanym oskarżonemu w punkcie I wyroku, których wysokość nie zawiera w wystarczającym

stopniu elementu kompensacyjnego i tym samym właściwej reakcji karnej na popełnione przestępstwo, poprzez nie uwzględnienie w sposób właściwy stopnia zawinienia oskarżonego i szczególnie wysokiej społecznej szkodliwości czynu, a także rodzaju dobra w jakie godził oskarżony, w konsekwencji czego orzeczone wobec niego środki kompensacyjne nie realizują w stosunku do niego celów zapobiegawczych i wychowawczych, ani też potrzeb w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa;

- błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę orzeczenia i mający wpływ na jego treść, skutkujący niesłusznym zwolnieniem oskarżonego T.P. od ponoszenia kosztów sądowych, podczas gdy prawidłowa ocena materiału dowodowego, w szczególności właściwości osobistych oskarżonego prowadzi do wniosku, że posiada on możliwości podjęcia pracy w warunkach penitencjarnych i uzyskania środków finansowych, w celu zapłaty tych kosztów”.

Podnosząc te zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez:

„-rozwiązanie orzeczenia o karze łącznej,

- orzeczenie wobec oskarżonego T.P. za zarzucane mu w punktach I i II aktu oskarżenia przestępstwa z art. 148 § 1 k.k. - przy ustaleniu, że stanowią one ciąg przestępstw z art. 91 § 1 k.k. - kary dożywotniego pozbawienia wolności;

- orzeczenie na rzecz D.B. i I P. kwot po 100.000 zł (sto tysięcy) tytułem nawiązki; oraz o wymierzenie kary łącznej w wymiarze:

- dożywotniego pozbawienia wolności,

- obciążenie oskarżonego kosztami postępowania,

- utrzymanie wyroku Sądu pierwszej instancji w pozostałym niezaskarżonym zakresie.”

W swojej apelacji pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej zaskarżając wyrok w części, tj. w zakresie dotyczącym orzeczenia o karze, zarzucił:

„I. rażącą niewspółmierność orzeczonej wobec oskarżonego T.P. kary 25 lat pozbawienia wolności wymierzonej za popełnienie zbrodni kwalifikowanej z art. 148 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., bez uwzględnienia wszystkich dyrektyw sądowego wymiaru kary określonych w art. 53 k.k., w szczególności bez uwzględnienia okoliczności i sposobu popełnienia przestępstwa, motywacji i zachowania oskarżonego przed i po popełnieniu przestępstwa, zwłaszcza popełnienia

przestępstwa na szkodę osób najbliższych, w tym także charakteru naruszonego dobra prawnego godzącego w życie ludzkie, w tym braku rzeczywistej, szczerej skruchy czy refleksji po zdarzeniu i pomimo wyrządzenia nieodwracalnej krzywdy psychicznej u D.B., przy braku, poza przyznaniem się do winy i złożeniem obszernych wyjaśnień oraz późniejszego zreflektowania się oskarżonego i wyrażenia skruchy oraz przeproszenia za dokonany czyn w toku rozprawy głównej jakichkolwiek okoliczności łagodzących, które to ustalenia winny prowadzić do orzeczenia kary surowszej - dożywotnego pozbawienia wolności, co powoduje, iż orzeczona kara łączna 25 lat pozbawienia wolności nie spełni swoich celów zapobiegawczych, wychowawczych, społecznego oddziaływania oraz funkcji w zakresie prewencji ogólnej i szczególnej i nie zaspokaja społecznego poczucia sprawiedliwości;

II. rażąco niewspółmierność (łagodność) orzeczonego wobec oskarżonego T.P. środka karnego w postaci nawiązki na rzecz oskarżycielki posiłkowej D.B. w kwocie 50.000,00 zł w związku z czynem przypisanym oskarżonemu w punkcie pierwszym wyroku, nieadekwatną do rozmiaru krzywdy wyrządzonej oskarżycielce posiłkowej, cierpienia psychicznego oskarżycielki posiłkowej wywołanego nagłą utratą matki i babci jej dziecka oraz okoliczności tragicznej śmierci pokrzywdzonej L.P..

III. Obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 4 k.p.k. i art. 7 k.p.k. polegającą na dowolnej, sprzecznej z zasadami wiedzy i doświadczenia życiowego ocenie dowodów z opinii sądowo-psychiatrycznej oskarżonego (k. 567-571), informacji o osobie z Krajowego Rejestru Karnego (k. 824-828), opinii o skazanym (k. 726-7267) skutkującej ustaleniem, że orzeczona wobec oskarżonego T.P. kara łączna 25 lat pozbawienia wolności z jednoczesnym zastrzeżeniem, że warunkowe przedterminowe zwolnienie może nastąpić nie wcześniej niż po odbyciu 20 lat kary łącznej (z uwzględnieniem wieku oskarżonego w chwili orzekania - 52 lata) spełni funkcję prewencji ogólnej i indywidualnej oraz nada karze w istocie charakter trwałej eliminacji ze społeczeństwa, podczas gdy dotychczasowa postawa i tryb życia oskarżonego, jego cechy charakterologiczne oraz dobry stan zdrowia nakazują przypuszczać, iż izolacja oskarżonego ma charakter czasowy, a po jej zakończeniu oskarżony powróci do przestępstwa."

W konkluzji skarżący wniósł o:

„- zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie III. i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez uznanie, że oskarżony T.P. przypisanych mu w pkt. I i II wyroku przestępstw dopuścił się w warunkach ciągu przestępstw z art. 148 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. i na podstawie art. 148 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. skazanie go na karę dożywotniego pozbawienia wolności;

- zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie V. i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez połączenie na podstawie art. 91 § 2 k.k. w zw. z art. 85 § 1 k.k. i art. 88 k.k. orzeczonych kar pozbawienia wolności i orzeczenie kary łącznej dożywotniego pozbawienia wolności;

- zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie VI. zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez określenie na podstawie art. 77 § 2 k.k. w zw. z art. 78 § 3 k.k., że oskarżony T.P. może ubiegać się o warunkowe przedterminowe zwolnienie nie wcześniej niż po upływie 25 (dwudziestu pięciu) lat pozbawienia wolności;

- zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie VIII. tiret pierwsze zaskarżonego wyroku i orzeczenie na podstawie art. 46 § 2 k.k. co do istoty sprawy poprzez zasądzenie od oskarżonego T.P. na rzecz D.B. kwoty 100.000,00 zł (sto tysięcy złotych zero groszy) w związku z czynem przypisanym w pkt. I wyroku.”

Z kolei obrońca oskarżonego zaskarżając wyrok w części co do wysokości kary pozbawienia wolności orzeczonej w pkt. III i V wyroku, wyznaczonego w pkt. VI wyroku terminu ubiegania się przez oskarżonego o warunkowe przedterminowe zwolnienie oraz zasądzonych w pkt. VIII wyroku środków kompensacyjnych na rzecz D.B. i I.P., zarzucił mu:

„ - rażącą niewspółmierność orzeczonej względem oskarżonego T.P. kary pozbawienia wolności w stosunku do stopnia społecznej szkodliwości przestępstwa, jakiego dokonał oraz w relacji do celów, jakie kara ta powinna spełniać zakresie prewencji szczególnej i społecznego oddziaływania,

ustalenie rażąco długiego okresu, po upływie którego oskarżony będzie mógł ubiegać się o warunkowe przedterminowe zwolnienie,

- orzeczenie nawiązek na rzecz D.B. i I.P. pomimo nieustaleniu w toku postępowania istnienia przesłanek do ich orzeczenia”.

W konkluzji wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt. III i wymierzenie oskarżonemu kary 15 lat pozbawiania wolności, zmianę zaskarżonego wyroku w pkt

V i wymierzenie oskarżonemu kary łącznej 15 lat pozbawienia wolności, zmianę zaskarżonego wyroku w pkt. VI i wyznaczenie, że oskarżony może obiegać się o warunkowe przedterminowe zwolnienia nie wcześniej niż po odbyciu 10 lat kary łącznej pozbawienia wolności, uchylenie zaskarżonego wyroku w pkt. VIII w części zasądzającej od oskarżonego nawiazki na rzecz D.B. i I.P., utrzymanie wyroku Sądu I instancji w pozostałym niezaskarżonym zakresie, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Wyrokiem z dnia 14 października 2022 r w sprawie o sygn. akt II AKa 326/21, Sąd Apelacyjny w Gdańsku uchylił rozstrzygnięcia zawarte w punktach I, II, III, V, VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII i przekazał sprawę w tej części Sądowi Okręgowemu w Gdańsku do ponownego rozpoznania, a w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Zdanie odrębne od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku w sprawie II AKa 326/21 w zakresie wadliwego składu tego sądu złożył SSA- W.B..

Na wyrok ten skargę wniósł prokurator. Zaskarzając powyższy wyrok w całości na niekorzyść oskarżonego T.P., zarzucił mu:

„naruszenie art. 437 k.p.k. poprzez uchylenie rozstrzygnięć zawartych w punktach I, II, III, V, VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku XIV Wydział Kamy sygn. XIV K 4/21 z dnia 29 czerwca 2021 r. i przekazanie sprawy w tej części do ponownego rozpoznania, podczas gdy w niniejszej sprawie nie istniały formalne przeszkody do zmiany zaskarżonego orzeczenia poprzez zmianę opisu czynu zarzucanego oskarżonemu T.P. w pkt II aktu oskarżenia oraz wymierzenia mu kary dożywotniego pozbawienia wolności”.

Stawiając ten zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Gdańsku do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na skargę pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej D.B. poparł stanowiska prokuratora i wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga prokuratora okazała się zasadna. Ma rację prokurator, że powód do uchylenia wyroku we wskazanym zakresie nie mieścił się w normie art. 437 § 2 k.p.k. i zresztą ta okoliczność wprost wynika z uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego. W sporządzonym na formularzu uzasadnieniu nie wskazano bowiem powodu uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji w odniesieniu do przyczyn wymienionych w art. 437 § 2 k.p.k., a z treści uzasadnienia wynika, że przyczyną uchylenia wyroku było uznanie przez skład orzekający, iż wymierzenie przez sąd odwoławczy - na skutek przekonania tego sądu o konieczności uwzględnienia wniesionych na niekorzyść środków odwoławczych - kary dożywotniego pozbawienia wolności, stanowiłoby o naruszeniu norm konstytucyjnych (art. 78 i art. 176 ust. 1 Konstytucji RP) oraz normy konwencyjnej wyrażonej w art. 14 ust. 5 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych (MPPOP - por. str. 8 i 9 uzasadnienia). Powodem uchylenia wyroku we wskazanej części było więc ustalenie przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku, że ograniczenie reguły *ne peius* tylko do reguły z art. 454 § 1 k.p.k. narusza wskazane normy wyższego rzędu i czyni zasadnym pominięcie w tym zakresie normy wskazanej w art. 437 § 2 k.p.k. Przypomnieć jedynie należy, że takie postąpienie przez sąd odwoławczy jak obecnie wyrażone w zaskarżonym wyroku kasatoryjnym, a zatem przyjęcie, iż zasadność apelacji domagającej się wymierzenia kary dożywotniego pozbawienia wolności nie może skutkować wymierzeniem w instancji odwoławczej kary dożywotniego pozbawienia wolności (kary najsurowszej w systemie prawa karnego), było zawarte w regule *ne peius* wyrażonej w art. 454 § 3 k.p.k., która to reguła została uchylona z dniem 5 października 2019 r. na mocy art. 1 pkt 83 lit. b ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r., poz.1694). To, że oba czyny kwalifikowane z art. 148 § 1 k.k. zostały popełnione po uchyleniu art. 454 § 3 k.p.k. czyni z kolei zbędnym rozważanie możliwości stosowania tej reguły w toku tego procesu.

Odnosząc się do tego zagadnienia stwierdzić trzeba, że autor skargi w uzasadnieniu zaprezentował szereg poglądów piśmiennictwa prawniczego oraz orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego (wyroki w sprawach SK 8/02, SK 46/08) i Sądu Najwyższego (uchwały siedmiu sędziów w sprawach I KZP 28/10 oraz I KZP 3/18), z których wynika teza odmienna niż ta zaprezentowana w uzasadnieniu

zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku (str. 9-12 skargi). Co więcej, w treści uzasadnienia skargi prawidłowo wskazano, że wysunięty przez sąd odwoławczy – w zasadzie jedyny konkretny – argument wskazany w piśmiennictwie prawniczym (str. 8 uzasadnienia wyroku), mający dowodzić sprzeczności z art. 14 ust. 5 MPPOP w sytuacji, w której sąd odwoławczy orzekłby karę dożywotniego pozbawienia wolności, dotyczył *in extenso* skazania w drugiej instancji osoby uniewinnionej, a zatem wypowiedź ta lokowana była w regule *ne peius* z art. 454 § 1 k.p.k., a nie – uchylonej z dniem 5 października 2019 r. – regule z art. 454 § 3 k.p.k. Akceptując prawo sądu odwoławczego do dokonywania w ramach tzw. rozproszonej kontroli konstytucyjnej kontroli określonych norm procesowych z Konstytucją RP (powodem jest obecna sytuacja w zakresie obsady Trybunału Konstytucyjnego – por. np. postanowienie SN z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21, OSNK 2021, z. 10, poz. 41), dostrzec należy, że ta kontrola musi być oparta na rzetelnej analizie norm konstytucyjnych, z uwzględnieniem treści wzorców, według których taką kontrolę trzeba przeprowadzić. Nie trzeba dodawać, że pomocne byłoby w tym ostatnim zakresie odwołanie się do tych orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego, które były wydawane w okresie, kiedy nie doszło do naruszenia reguł konstytucyjnych w zakresie obsady Trybunału Konstytucyjnego. Takiej analizy sąd odwoławczy w istocie nie przeprowadził. Sąd ten przywołał bowiem te orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego (SK 46/08 i S 7/09), których tezy nie przystawały do wskazanej wyżej sytuacji procesowej albowiem miałyby one zastosowanie tylko w odniesieniu do reguły z art. 454 § 1 k.p.k. oraz do każdej decyzji o pozbawieniu wolności osoby, a przecież w układzie procesowym w tej sprawie nie chodziło o kontrolę sądową nad zasadnością decyzji o pozbawieniu wolności ale o podwyższeniu – do najsurowszej – kary pozbawienia wolności orzeczonej już przez sąd w pierwszej instancji. Sąd odwoławczy ponadto miał świadomość, że nie przeprowadzano kontroli zgodności z Konstytucją RR w tych sprawach przepisu art. 454 k.p.k. (badano art. 437 § 1 i 2 k.p.k. według wzorca z art. 41 ust. 2 i art. 176 ust. 1 Konstytucji RP). Dokonując kontroli prawidłowości odkodowania norm art. 78 i art. 176 ust. 1 Konstytucji RP trzeba wskazać, że wywiedziony pogląd prawny sądu odwoławczego nie jest prawidłowy. Trafnie prokurator wskazał, że kwestia rozumienia dwuinstancyjności była już przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego na płaszczyźnie relewantnie

tożsamej. W sprawie I KZP 3/18 przedmiotem zagadnienia prawnego było bowiem ustalenie czy sąd odwoławczy może orzec po raz pierwszy karę łączną na bazie określonych skazań oraz umarzając postępowanie w pozostałym zakresie na podstawie art. 572 k.p.k. Skrótowo rzecz ujmując, w odniesieniu do tego zagadnienia chodziło o to, czy sąd odwoławczy może orzec karę łączną po raz pierwszy, a zatem w innym układzie przedmiotowym, tj. np. poszerzonym o te prawomocne skazania, które w trakcie procedowania w sądzie pierwszej instancji nie weszły do zbiegu realnego kar, w oparciu o który wymierzono karę łączną. W uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 28 czerwca 2018 r. (OSNKW 2018, z. 8, poz. 55) stwierdzono, że sąd odwoławczy może orzec po raz pierwszy karę łączną w takim układzie procesowym, jak również, iż może karę łączną orzeczoną w instancji odwoławczej objąć skazanie, które nie było podstawą orzeczenia kary łącznej przez sąd pierwszej instancji. To w tej właśnie uchwale kluczowe stało się ustalenie, w jaki sposób należy rozumieć konstytucyjną zasadę dwuinstancyjnego postępowania na gruncie art. 176 ust. 1 i art. 78 oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. W obszernym wywodzie, z odniesieniem się do orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego (orzeczenia w sprawach: SK 8/02, SK 48/07, SK 46/08, P 22/07), Sądu Najwyższego (np. uchwała SN z dnia 23 marca 2011 r., I KZP 28/10; postanowienie SN z dnia 22 grudnia 2010 r., II KK 288/10; wyrok SN z dnia 15 listopada 2017 r., IV KS 5/17), z szerokim zaprezentowaniem poglądów piśmiennictwa, Sąd Najwyższy wskazał, że zasada dwuinstancyjności rozumiana jest formalnie i zapewnia stronie możliwość wniesienia środka odwoławczego od wydanego przez sąd pierwszej instancji orzeczenia kończącego postępowanie i doprowadzenia do sprawdzenia prawidłowości tego orzeczenia przez sąd wyższego rzędu. W konkluzji stwierdził Sąd Najwyższy, że zmiana wydanego w pierwszej instancji rozstrzygnięcia i odmienne orzeczenie co do istoty nie jest sprzeczne z art. 176 ust. 1 Konstytucji RP i nie narusza także gwarancji z art. 78 oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. Z uwagi na obszerność tego wyводу oraz jego kompletność Sąd Najwyższy w obecnym składzie wywód ten w całości podzielił i do niego odsyłał, wskazując jednocześnie, że od podjęcia tej uchwały nie doszło do zmiany linii orzeczniczej Trybunału Konstytucyjnego oraz Sądu Najwyższego w tym zakresie. Tylko dodać wypada, że tożsame stanowisko prezentowane jest – z odesłaniem także do innych orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego (m.in. do wyroku

TK w sprawie SK 10/03, czy w sprawie SK 20/11) – w opracowaniach o charakterze komentatorskim do przepisów Konstytucji RP (por. np. L. Garlicki, K. Wojtyczek [w:] L. Garlicki [red.], M. Zubik [red.], *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz. Tom II*, Wyd. Sejmowe 2016, tezy od 6-15 a zwłaszcza teza 14; P. Wiliński, *Proces karny w świetle Konstytucji*, Warszawa 2011, s. 158-166 i przywołany w tym kontekście chociażby wyrok TK z dnia 11 marca 2003 r., SK 8/02, OTK-A 2003, z.3, poz. 20). Z tego powodu nie sposób uznać, że Sąd Apelacyjny w Gdańsku ma rację twierdząc, iż przepis art. 437 § 2 k.p.k. w zakresie, w jakim nie zawiera podstawy uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji, w sytuacji objętej dyspozycją art. 454 § 3 k.p.k. (w brzmieniu do 4 października 2019 r.), jest sprzeczny z Konstytucją RP. Dodać także trzeba, że we wskazanych orzeczeniach (jak i w publikacjach piśmiennictwa prawniczego) wskazano również na to, iż takie rozumienie zasady dwuinstancyjności postępowania nie jest sprzeczne z normami konwencyjnymi, w tym art. 14 ust. 5 MPPOP.

W konsekwencji uznając zarzut skargi za trafny, konieczne stało się uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Na zakończenie nie sposób jednak pominąć innej kwestii. Otóż sąd odwoławczy w uzasadnieniu wyroku wyraźnie wskazał, że nie uważa za trafne tych ustaleń faktycznych, które dotyczyły ustalenia formy zamiaru popełnienia czynu z art. 148 § 1 k.k. co do A.P.. W zakresie tego czynu sąd drugiej instancji uznał, że należało przyjąć działanie w zamiarze ewentualnym (str. 6 uzasadnienia). Przypomnieć należy, że w żadnym z wniesionych środków odwoławczych nie była zaskarżona kwestia winy oskarżonego co do przypisanych mu czynów, a zatem takie uwagi mogłyby świadczyć, iż sąd odwoławczy czyni je w oparciu o art. 440 k.p.k., a zatem poza granicami zaskarżenia. Niestety, takiego stwierdzenia wprost w uzasadnieniu nie ma, co zważywszy z kolei na sposób zredagowania wyroku sądu odwoławczego, tj. uchylenie wyroku w odniesieniu do konkretnych punktów bez dookreślenia, że dotyczy to jednak tylko kary (!), musi budzić zasadnicze wątpliwości co do pola orzekania w instancji odwoławczej (a zatem, czy skorzystano z art. 440 k.p.k., a jeśli tak to w jakim zakresie, skoro na podstawie art. 440 k.p.k. na korzyść można tylko orzec w formule zmiany wyroku). Już zaś zupełnie wywołuje zdziwienie, że przyjmując, iż należałoby w stosunku do oskarżonego w zakresie jednego z czynów

z art. 148 § 1 k.k. przyjąć konstrukcję zamiaru ewentualnego, sąd odwoławczy jednocześnie podkreśla, że w tej sprawie powinna zostać orzeczona kara dożywotniego pozbawienia wolności, choć przecież należałoby wpierw rozważyć, czy tak istotna zmiana w obszarze ustaleń faktycznych w obrębie zamiaru (strona podmiotowa jednego czynu z art. 148 § 1 k.k.), nie powinna skutkować weryfikacją - postulowanego przez skarżących na niekorzyść wyrok - wymiaru kary łącznej, po uprzedniej zmianie opisu czynu.

Z tych wszystkich powodów należało orzec jak w wyroku.

[SOP]

[as]